

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XXI. De excommunicatione minore eiusque effectibus, deque illius
absolutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

Quapropter effectus proprius remotus excommunicationis censeri debet suspicio hæresis, quam contrahit excommunicatus, qui per annum in excommunicatione lata ipeccat ab homine animo obdurato infordedit, ut docet Nauar. cap. 27. num. 23. Couaruu. cap. alma mater. 1. p. §. 7. num. 10. Et deciditur in Conc. Trident. sess. 25. cap. 3. de reformat. Præsumitur namque sic in excommunicatione perseverans, male de Ecclesiæ potestate sentire. Hæc tamen suspicio leuis est, sufficit tamen ad inducendam purgationem, ut pluribus relatis docui tract. 4. disp. 4. punct. 2. n. 6. Quod si hanc purgationem subire noluerit, citari iterum debet sub pœna excommunicationis. Quâ citatione factâ, si adhuc responderet neglexerit, & in hac contumacia per annum perseverauerit nullo allegato impedimento condemnari potest ut hæreticus, iuxta Textum in cap. cum contumacia de Hæreticis in 6. Vt notauit Auila 2. p. cap. 6. disp. 9. dub. 12. Gaspar Hurtado de excommunicato. disputatio. 1. in fine. & latius tradit dicto tract. 4. disputatio. 4. punct. 2.

Secundus effectus excommunicationis, seu perseverantiæ in excommunicatione censeri potest integra probatio delicti seu causæ, ob quam lata est excommunicatio. Et enim si ob causam ciuilem, vel criminalem excommunicatus à Iudice sit, & in ea excommunicatione per annum perseveras nullo ostenso impedimento, aut satisfactionis signo censendus es pro conuicto, & confessio, iuxta Textum, in capite rursus. Capite quicumque. 11. quæst. 3. quia ea contumacia iuris fictione reputatur confessio. Non tamen excludit, quin allegare, & probare innocentiam possit. Vt probauit dicta disp. 4. p. 2. num. 4.

Tertius effectus remotus excommunicationis referri potest priuatio beneficiorum. Sed an hæc priuatio ipso iure inducta sit, ad Iudicis officium requirit, & an imponatur ob perseverantiam triennem, vel annalem in excommunicatione non est constans Doctorum sententia, ut videre est apud Couaruu. cap. alma mater. 1. §. 7. numero 10. & seqq. Mihi autem placet sententia, Suar. disp. 17. sect. 1. num. 9. nihil in hac re iure statutum esse. Nam esto in capite bona memoria, De arate. & qualitate priuatur Clericus beneficiis ob perseverantiam in excommunicatione; non inde inferendum est ob perseverantiam annalem priuari non posse, vel necessariò priuandum esse ob perseverantiam triennem, quia ille Textus refert quid factum sit, non tamen continet dispositionem in futurum. Vt ex Emerico, Menochio & Salcedo notauit dicto tract. 4. de fide, disp. 4. p. 2. num. 9. Verum esto ita sit, Iudices tamen debent excommunicatum triennio in excommunicatione perseverantem animo indurato beneficiis omnibus priuare; quia indignus est ut fructibus Ecclesiæ gaudeat qui aduersus Ecclesiam ita rebellis existit. Sicuti Pontifex præstitit in dicto capite bona memoria. Ob annalem uero perseverantiam etsi possint Iudices hanc beneficiorum priuationem indicare, quia annalis contumacia digna videtur esse ea priuatione, tamen non tenentur; quia nullibi cauetur hæc obligatio. Sic docuit Suar. disp. 17. sect. 1. a num. 9. Post excommunicationis effectus (supereat dicendum de eorum suspensione, excommunicationisque absolutione, nisi de his præced. disp. a puncto 9. usque in finem, satis superque dictum fuisset. Quapropter solum restat explicare excommunicationis minoris naturam. De qua in sequenti puncto sermo instituetur.

PUNCTVM XXI.

De excommunicatione minore, illiusque effectibus, deque illius absolutione.

1. Et si olim fuerint plures excommunicationes minores, iam usu receptum est unicam tantum esse.
2. Incurritur ob participationem cum excommunicato vitando sine uino, sine mortuo.
3. Appellatur minor excommunicatio comparatione maioris.
4. Est ab homine ferri posse, nunquam tamen fertur.
5. Unicus est eius effectus, scilicet priuatio passiuæ Sacramentorum.
6. Sacramentum poenitentiae plures censent inualide recipi ab hoc excommunicato, etiamsi ignorauerit, & inculpabiliter illud recipiat.
7. Longè uerius est validum esse.
8. Plures huic excommunicationi attribuntur tanquam effectum indirectum, priuationem administrationis Sacramentorum. Sed reiciuntur.
9. Proponuntur obiectiones aduersus prædictam doctrinam.
10. Fit illis satis.
11. Propter horum administrationem nulla irregularitas, vel pœna ipso iure incurritur.
12. Secundus effectus indirectus est priuatio electionis ad beneficia.

13. Eligens, præsentans, uel conferens huic excommunicato beneficium Ecclesiasticum, & ipse recipiens peccati grauius.
14. Censent plures irritam esse prædictam electionem, seu collationem beneficij.
15. Oppositum uerius est.
16. Hac irritatio futura non debet extendi ad electionem temporalium dignitatum.
17. Vt hac irritatio fiat plures existimant scientiam excommunicationis in electoribus adesse debere.
18. Contrarium docuit communis sententia.
19. Etsi prædicta sententia probabilis sint, probabilis est electionem irritandam esse, si facta sit de excommunicato, seu excommunicationis conscio, sedus ignaro, siue electores sciuerint, siue ignorauerint excommunicationem.
20. Electores eligentes huic excommunicatum nullam penam incurruunt.
21. Ab hac excommunicatione absolueri potest, qui in foro exteriori iurisdictionem habet, & in foro poenitentiae Episcopus, Parochus, & proprius Sacerdos.
22. Plures censent etiam simplicem Sacerdotem ab hac excommunicatione absolueri posse.
23. Contrarium est longe probabilius.
24. Nulla est forma determinata absolutionis ab hac censura.

Lim plures fuerint excommunicationes minores non solum à iure, sed etiam ab homine imponitur. Vt constat ex variis Textibus 11. quæst. 3. alie namque priuabant omnium Sacramentorum participatione, alie uero solum ab Eucharistiæ perceptione remouebant, alie ab hominum communione cum Diuina, tum humana. Vt probat Sayrus lib. 2. de excommunicato. cap. 22. numero 2. Sed iam usu receptum est teste communi sententiâ unicam tantum esse excommunicationem minorem Sacramentorum receptione priuantiem, & à iure imponitur ob participationem cum excommunicato vitando; iuxta Textum in cap. excommunicato, & cum excommunicato, & seqq. & cap. finali de clerico excommunicato ministrante. Et cap. super de sententia excommunicato, & c. à nobis de exceptionibus. & tradit Victoria in tract. de excommunicato. n. 16. Caiet. uerbo excommunicato. Nauar. sum. c. 27. n. 14. & 45. Suar. disp. 24. sect. 2. Sayrus lib. 2. de excommunicato. c. 23. n. 4. Coninch. disp. 14. de excommunicato. d. 17. num. 260. Paul. Layman lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 5. Gaspar Hurtado disp. 16. de excommunicato. num. 1. & alij.

Dixi incurrit ob participationem cum excommunicato vitando; quod intelligendum est sine uiuus sit, siue mortuus; quippe si excommunicatum vitandum antequam absolutus ab excommunicatione fuerit, ad sepulchrum comitens, minorem excommunicationem incurrit, ut notauit Glossa in c. ad hæc de Priuilegiis. Panorm. in c. sacris de Sepulchris. Bonac. disp. 2. q. 3. n. 2. Et enim quibus in vita communicare non possumus, neque in morte permissum est communicare ex dicto Textu in cap. sacris, de Sepulchris.

Hæc excommunicatio appellatur minor comparatione maioris excommunicationis. Tum quia ob minorem causam incurritur. Tum quia minorem priuationem inducit. Sicuti notauit Sotus in 4. d. 22. quæst. 1. art. 1. dub. 2. Henriq. lib. 13. cap. 3. numero 1. Hugolin. tab. 2. de censur. cap. 1. §. 1. Sayrus lib. 2. de excommunicato. cap. 22. num. 3. Suar. disp. 24. de censur. sect. 1. Bonacina disp. 2. de excommunicato. q. 3. num. 1. & alij.

Et licet hæc excommunicatio minor ab homine iniudicialiorem in foro contentioso habente ferri possit, teste Glossa in cap. si inimicus, 11. quæst. 1. Panormit. in rub. de sententia excommunicato. num. 3. & c. si celebrat de Clerico excommunicato. ministr. num. 4. Nauar. c. 27. n. 25. Couaruu. in c. alma 1. p. §. 8. n. 5. Henriq. lib. 12. cap. 3. num. 4. Hugolin. tab. 3. c. 1. n. 4. Sayr. lib. 2. cap. 23. num. 1. Vt tamen receptum est nonquam ab homine ferri, sed solum à iure ob dictam cum excommunicato vitando participationem, ut bene notauit Syluest. uerbo Excommunicatio. 4. num. 2. Sotus in 4. d. 22. quæst. 1. art. 3. uers. circa sciendum. Sayrus lib. 2. de excomm. cap. 23. n. 2. Gaspar Hurtado d. disp. 16. num. 2.

Quoad effectus attingit, unicam tantum esse propriis, & directis scilicet priuatio passiuæ Sacramentorum, iuxta Textum in cap. à nobis de exceptionibus. cap. si celebrat, de clerico excommunicato. ministr. cap. penult. de sententia excommunicato. Quapropter minori excommunicatione innotatus tenetur sub graui culpa à cuiuslibet Sacramenti perceptione abstinere. Vt deciditur in dicto capite si celebrat. ibi, grauius peccat. Et enim cuiuslibet Sacramenti receptio grauis materia est; quæ per legem prohibita grauem culpam in transgressoribus arguit. Sicuti ex communi sententiâ docet Caietan. uerbo Excommunicatio. cap. ult. Couaruu. c. alma. 1. p. §. 8. Suar. disp. 24. sect. 3. num. 3. Coninch. disp. 14. dub. 17. n. 260. Bonac. disp. 2. quæst. 3. n. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. n. 4. & alij passim.

6 Sacramenta verò ab huiusmodi excommunicato recepta valida esse, omnes Doctores affirmant, solum de penitentia dissentiunt. Nam Syluest. verbo *Excommunicatio* 4. num. 1. & verbo *Confessor* 3. num. 12. Tabiena, verbo *Absolutio*. 1. num. 24. §. 10. Summa Corona 1. p. cap. 3. 1. de iteran. confess. in fine. Valq. aliis relatis de *excommunicat. dub. 4.* Gaspar Hurtado disp. 16. de *excommunicat. difficult. 1. num. 3.* censent inualidè Sacramentum penitentia à dicto excommunicato recipi. Quod intelligendum est, esto ignoranter, & inculpabiliter recipiantur non præmissa censura excommunicatum. Moneatur, quia hac excommunicatione prius Ecclesia excommunicatum Sacramentorum receptione quoad fieri potest. At potest Ecclesia eum prius penitentia Sacramento secundum illius valorem, denegando Sacerdoti iurisdictionem. Ergo prædictum Sacramentum receptum ab excommunicato minori excommunicatione, inualidum est.

7 Ceterum longe verius est validum esse prædictum Sacramentum à dicto excommunicato receptum, si nullam in eius receptione culpam commisit; eo quod ignarus excommunicationis fuerit, vel si illius conscius fuit postulat ab excommunicatione prius absoluti, quam à peccato, quod tamen Sacerdos vel ex malitia, vel ex ignorantia non præstitit. Vt rectè docuerunt Martin. de Ledelm. 2. 4. q. 2. §. art. 1. Ioan. Medina Cod. de confess. q. 18. v. 18. d. 1. d. 1. d. 1. d. 1. Bartholom. de Medina in summ. lib. 1. cap. 11. §. 3. Nauarr. cap. 9. n. 3. v. 1. & in cap. consideret. §. cautus num. 30. de penitent. dist. 5. & in cap. frater. num. 4. §. v. 1. secundo de penit. eadem dist. Couarru. cap. alma. 1. p. §. 6. num. 7. Vivald. candellab. auro 2. p. tract. de excomm. num. 31. & tract. de excommunicat. minori, n. 6. Hugolin. tab. 2. de censur. cap. 7. §. 2. num. 6. Henriq. lib. 13. de excomm. cap. 3. num. 3. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 22. num. 14. Bonac. disp. 2. q. 3. n. 3. Ratio est: quia Ecclesia solum remouet excommunicatum à Sacramentis, illorum perceptionem prohibendo, non tam inuitando. Tum quia nullum est fundamentum in iure huius irrotationis, quin potius receptum ab omnibus est reliqua sacramenta etiam matrimonii valida esse ab excommunicato recepta, cum tam in Ecclesia illius receptione irritate ponitur. Tum quia non videtur expediens hanc irrotationem in Sacramento penitentia facere, vtpote fidelium maximè necessariò præcipue cum hæc irritatio facienda sit auferendo à Sacerdote iurisdictionem, quod esset Sacerdotem innocentem punire.

8 Præter supradictum est, etiam proprium, & directum plures Doctores minori excommunicationis attributione administratio Sacramentorum priuationem, non quidem per se, & directè, sed indirectè, & in consequentiis. Cum enim minori excommunicatione innodatus Sacramentorum receptione priuatus, ex stat. indecens esse videtur, si aliis conferat Sacramenta, quæ ipse recipere priuatus est. Vt docuerunt Couarru. cap. alma. 1. p. §. 8. num. 2. Auila 2. p. de censur. cap. 6. dist. 12. dub. 3. Coninch. disput. 14. dub. 7. numero 264. Valq. de excommunicat. dub. 4. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 22. num. 19. Reginald. lib. 32. c. 14. num. 142. Paul. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 3. Et licet Syluest. verbo *Excommunicatio* 4. n. 2. Armilla n. 2. 1. Vazq. dicto dub. 4. existimant eam indecentiam peccatum mortale constituere. Rectius ceteri Doctores solum culpam venialem agnoscant, argum. cap. si celebrat de Clerico excomm. minor. vbi de celebrante minori excommunicatione innodatus inquit Pontifex grauius peccare. At de conferente Ecclesiastica Sacramenta tantum dicit peccare omittens aduerbium grauius, quasi manifestè indicans in collatione Sacramentorum graue peccatum non esse.

9 Hinc doctrinæ obstant Nauarr. cap. 27. num. 24. Henriq. lib. 13. cap. 3. num. 2. Suar. disp. 2. 4. sect. 2. num. 12. Gaspar Hurtado disp. 16. diff. 1. n. 4. Filiucius tract. 13. c. 2. num. 22. Bonac. disp. 1. de excommunicat. q. 3. n. 4. & alij negantes ex vi prædictæ excommunicationis minoris priuatum esse excommunicatum etiam indirectè Sacramentorum administratione. Tum quia hæc priuatio est indirecta grauem culpam induceret vtpote de materia graui. Tum quia in dicto cap. si celebrat, dicitur Sacramenta collata ab huiusmodi excommunicato non carere virtutis effectu; quia non à collatione, sed à receptione est remouus. Si autem ea excommunicatus conferens culpam committeret ab illorum collatione remouus esset, & virtutis effectum careret. Neque obstat quod Pontifex dixerit prædictam excommunicationem peccare Sacramenta conferendo; quia intelligi debet non quatenus conferat, sed quatenus illorum collationi Sacramenti receptionem præmittit. Vt docuit Panormit. ibi, Suar. Bonacina, Filiucius, Hurtado, & alij supra.

10 Propter hæc est probabiliter dicta sint, recedendum non est à communi sententia affirmante saltem peccatum veniale committi in hac Sacramentorum administratione: non quia minori excommunicatione innodatus lege aliqua Ecclesiastica remouus sit à Sacramentorum collatione, sed quia lege naturali ab eorum collatione remouetur; eo quod remouus sit ab eorum susceptione. Quippe (vt dictum est)

indecens esse videtur aliis conferre Sacramenta, quorum susceptione ipse tanquam indignus priuatus est. Ex qua ratione manifestè soluitur oppositum fundamentum. Faretur namque collationem Sacramentorum materiam grauem esse, sed quia lege Ecclesiastica non prohibetur excommunicato minori excommunicatione, sed solum ipsi ex lege naturali honestatis & decencie interdicitur: ideò non arguit culpam grauem in conferente. Et ob hanc causam dixit Pontifex Sacramenta collata ab hoc excommunicato non carere virtutis effectu; quia scilicet ex vi legis Ecclesiasticæ ab eorum collatione remouus non est. Explicatio verò illorum verborum peccat Sacramenta conferendo, quæ in argumeto adducitur, sustinenda non est. Nam si Pontifex veller peccare huic excommunicatum Sacramenta conferendo, quatenus eorum collationi susceptionem eorum præmittit, superflue ea verba posita essent, siquidem in principio dixit huic excommunicato celebrantem grauius peccare; neque irem aduerbium grauius initio capitis possum omittere, siquidem recipiendo Sacramentum semper grauius esset peccaturus.

11 Illud verò est certum sic Sacramenta administrantem nullam irregularitatem, vel penam ipso iure incurere, sed arbitrio Ordinarij puniendum esse, vti colligitur ex dicto cap. si celebrat. Et tradit ibi Panormit. num. 2. Sotus in 4. dist. 22. quest. 2. art. 3. Nauarr. cap. 27. num. 244. Couarru. in cap. alma 1. p. §. 8. num. 1. Henriq. lib. 13. cap. 3. §. 1. Sayrus aliis relatis, lib. 2. de excomm. cap. 22. num. 27. Suar. disp. 2. 4. sect. 2. num. 32. Filiucius tract. 13. cap. 2. quest. 10. Bonac. disp. 2. de excomm. quest. 3. num. 7. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 4. v. 1. est autem minor. Gaspar Hurtado, disp. 16. diff. 1. num. 5.

Secundus effectus indirectus minoris excommunicationis est priuatio electionis ad beneficia. Vti habetur dicto capite si celebrat, de Clerico excommunicato ministrante. Quippe cum excommunicatus minori excommunicatione remouus sit à susceptione cuiuslibet Sacramenti; consequenter remouetur à beneficiorum susceptione, argum. legis de Sponsalibus. Cum enim quodlibet beneficium ex intentione Ecclesiæ beneficiario conferatur, vt Ordines factos suscipiat, & Missæ sacrificium celebret, prohibita Sacramentorum susceptione, prohibita censetur beneficiorum electio, per quam ad Sacramenta suscipienda peruenitur. Et licet in dicto capite si celebrat solum electionis mentio facta sit, communiter Doctores decisionem extendunt ad præsentationem, & collationem, vtpote quæ electiones vocari possunt: siquidem si cui beneficium conferretur, vel ad ipsum præsentatur aliis omittis eligitur. Præterquam quod ratio decisionis æquè in præsentatione, & collatione, ac in electione procedit, vt expediti constare potest; & notauit Richard. in 4. dicto 18. art. 7. quest. 4. Decius in cap. dilecti, not. ab. 1. de exceptionib. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 22. num. 22. Couarru. capite alma mater 1. p. §. 7. num. 1. Henriq. lib. 13. cap. 3. num. 3. Suar. disp. 2. 4. sect. 2. num. 22. Coninch. disp. 14. de excommunicat. dub. 17. num. 262. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 5. Auila 2. p. cap. 6. dist. 11. dub. 4.

Hinc sit eligentem, præsentantem, vel conferentem beneficium Ecclesiasticum minori excommunicatione innodato, & ipsum excommunicatum recipientem tale beneficium grauius peccaturos, quia violant legem Ecclesiasticam in graui materia, vti tradit Panormit. dicto cap. si celebrat, num. 3. Syluest. verbo *Excommunicatio* 4. num. 3. Couarru. cap. alma. 1. p. §. 8. num. 3. Henriq. lib. 13. cap. 3. num. 1. Sayrus lib. 2. de excommunicat. c. 22. n. 22. Auila 2. part. de censur. cap. 6. dist. 12. dub. 4. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 5. Gaspar Hurtado disp. 16. difficult. 1. in fine. Suar. disputat. 2. 4. sect. 2. n. 31. ad finem Bonac. disp. 2. de censur. q. 3. n. 7. & alij.

14 Sed an prædicta electio, seu beneficii collatio, & præsentatio irrita sit ipso iure, vel ope exceptionis veniat irritanda? Non conueniunt Doctores. Nam Hostiens. in dicto capite si celebrat. Et ibi Cardinal. col. vlt. Couarru. in cap. alma 1. part. §. 9. num. 3. Hugolin. de censur. tab. 3. capite 6. §. 3. numero 2. Nauarr. cap. 27. numero 24. censent ipso iure nullam esse electionem, vtpote personæ indignæ, & inhabilis. Et licet in dicto cap. si celebrat, dicatur prædictam electionem irritandam esse, asserunt id explicandum esse de irritatione declaratiua, non effectiua, hoc est prædictam electionem debere à Iudice irritam declarari.

Sed rectius contrarium docuit Felin. in cap. dilecti col. 3. 1. §. de exceptionib. Richard. in 4. d. 18. art. 7. qu. 1. Sotus dist. 22. q. 2. art. 3. Angles in flor. 4. sentent. 2. part. vii. de excommunicat. art. 3. difficult. 10. Per. de Soto lib. de institut. Sacerdot. sect. 4. de excommunicat. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 22. num. 24. Suar. disputat. 14. sect. 2. num. 22. Toler. lib. 1. sum. cap. 18. & lib. 1. cap. 66. Coninch. disputat. 14. dub. 17. num. 263. Auila 2. part. de censur. cap. 6. disputat. 12. dub. 4. Bonac. disputat. 2. de excommunicat. q. 3. num. 7. Filiuc. tract. 13. cap. 2. quest. 8. Paul. Laym. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 5. Gaspar Hurtado disp. 16. difficult. 1. in fine, & alij. Etenim cum Textus in dicto cap. si celebrat, expressè dixerit electionem irritandam esse,

Perd. de Castro Sum. Mor. Pars V. l.

esse, nullum est fundamentum, ut intelligatur de declaratione iritationis: cum hæc sit impropria verborum intellectio, quæ vitanda est quoad fieri possit, maxime cum penalem constitutionem restringit.

16 Hæc iritatio extendi non debet (ut bene aduertit Suar. loco citato) ad electionem temporalium dignitatum, quia Textus non de dignitatibus temporalibus, sed Ecclesiasticis locutus est: ut constat ex illis verbis: Pro eo quod ad susceptionem eligitur, à quorum participatione à sanctis Patribus est priuatus. At ex vi excommunicationis minoris priuatus nemo est; neque mediata neque immediata regimine harum dignitatum. Ergo eorum electio irritanda non est, tametsi excommunicatione minori innodato facta fuerit.

17 Ut autem hæc iritatio fieri debeat, existimant Syluest. verbo Excommunicatio 4. n. 4. Hostiens. in sum. lib. 5. titul. de Clerico excommunic. ministrante. §. qualiter puniatur. & Gab. 4. dist. 18. quæst. 3. art. 3. dub. 1. Vazq. tract. de excommunicat. dub. 6. num. 12. Reginaldus praxi lib. 3. cap. 14. num. 143. ad finem. Bonacina disp. 2. de excommunicat. quæst. 3. n. 7. Auila 2. p. cap. 6. disp. 12. dub. 3. concl. 4. Gaspar Hurtado disp. 16. difficult. 1. in fine, & alij scientiam excommunicationis in electoribus adiuuam esse. Quia Textus expressè dicit, Si scienter talis excommunicatus electus fuerit, eius electio est irritanda. Requiritur ergo scientia excommunicationis, vt locum iritatio habeat, alias particula scienter superflua esset.

18 Contrarium docuit communis sententia. Glossa in dicto cap. si celebrat, verbo scienter. Panomit. ibi num. 7. & Cardin. col. ult. Couarru. cap. alma mater 1. p. §. 8. numero 3. Hugolin. tab. 3. cap. 6. §. 3. num. 2. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 22. num. 23. Suar. disp. 24. sect. 2. num. 18. Coninch. disp. 14. dub. 17. num. 163. asserunt namque particulam illam scienter potius esse additam ad augendam, quam ad limitandam dispositionem; prælatæque hunc sensum; etiam si electio excommunicati scienter facta sit irritanda est. Etenim quando electores excommunicationis ignari elegerunt excommunicatum, electio irritanda est ob surreptionem. At cum conscientiam communicationis elegerunt, non videbatur electio defectum habere ob quem irritanda esset: deoque opus fuit Pontificis dispositione. Deinde hæc electio non cassatur in peccati peccati ab electoribus commissi, sed quia electus inhabilis est ad vsum, ad quem per beneficium assumitur, vt constat ex illis verbis textus. Si scienter electus fuerit eius electio est irritanda, pro eo quod assumitur ad susceptionem eorum, à quorum perceptione à sanctis Patribus priuatus est. Quæ ratio probat electionem irritandam esse, tametsi ex parte electi scite tenet ignorantia; quia esto electus suæ excommunicationis ignarus fuerit, nullumque peccatum commiserit beneficium acceptans, attamen excommunicatione manifestata à Sacramentorum participatione priuatus est, & consequenter beneficij electio irritanda venit. Vti expressè docent Glossa in dicto cap. si celebrat, verbo scienter. Hostiens. in sum. lib. 5. tit. de Clerico excommunic. ministr. §. qualiter puniatur, n. 3. Henric. lib. 13. cap. 3. num. 3. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 22. num. 24.

19 Ceterum etsi prædictæ sententiæ probabiles sint, probabilius existimo quod tradit Glossa in dicto cap. si celebrat, verbo scienter in fine. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 5. nempe electionem irritandam esse, si facta sit de excommunicato suæ excommunicationis conscientio, secus si facta sit de ignaro suæ excommunicationis, siue electores sciuerint, siue ignorauerint excommunicationem; quia stante ignorantia excommunicationis in electo, esto in re priuatus sit Sacramentorum participatione, ab ea participatione ob ignorantiam excusatur. Merito ergo subsistere electio debet, si electus suæ excommunicationis ignarus sit: cum ratio Textus, ob quam decidit electionem irritandam esse non adæquatè procedat. Et ex his soluitur fundamentum secundæ sententiæ. Ad fundamentum primæ, respondeo electionem excommunicati ad beneficium esse electionem personæ indignæ, & inhabilis quoad licitum vsum, non tamen quoad valorem, valor enim electionis subsistit, dum à Iudice non infirmatur.

20 Poterit electores eligentes hunc excommunicatum ad beneficium etiam scienter nullam incurrit; quia nulli statuta est. Nam licet Glossa in dicto cap. si celebrat, verbo scienter, in fine, videatur affirmare sic eligentes suspensos esse per triennium, & inhabiles factos ad electionem, iuxta Textum in c. cum in cunctis. c. scriptum in fide de electione, verius est prædicta pena non affici, quia Textus in c. cum in cunctis. & cap. scriptum loquuntur de eligentibus indignum ob defectum scientiæ, honestatis morum, & ætatis; quæ dispositio extendi non debet ad eligentes indignum ob minorem excommunicationem; cum hæc indignitas facile auferri possit; & beneficij collationem non reddat ipso iure nullam, vt bene aduertit Suar. disp. 24. sect. 2. circa finem. Auila 2. p. cap. 6. disp. 12. dub. 4.

21 Quoad absolutionem huius censure attinet absolvere potest in foro externo qui in eo iurisdictionem habet. At in

foro penitentia Episcopus, Parochus, & proprius Sacerdos absolvere potest, vt notat Doctores. Syluest. verbo Absolutio 1. num. 3. & verbo Excommunicatio 4. num. 2. Sotus in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 3. concl. 1. Henric. lib. 13. cap. 28. num. 1. Couarru. cap. alma 1. p. §. 12. num. 6. Sayrus lib. 2. cap. 23. n. 7. Suar. disp. 24. sect. 4. Coninch. disp. 14. dub. 17. in fine. Et decidit expressè cap. nuper de sententia excomm. §. in secunda vero casu. Nominis proprii Sacerdotis non solum intelligi debet, qui iurisdictionem ordinariam habet vt Parochus, sed etiam qui delegatam, iuxta Textum in cap. omnis cuiusque sexus de penitentia. & remissionib. quia verè est proprius Sacerdos, vt docuerunt Suar. disp. 24. sect. 4. num. 2. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 23. num. 10. Coninch. disp. 14. dub. 17. num. 265. Bonac. disp. 2. de excommunicat. quæst. 3. num. 15. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. num. 6. & alij. Ex quo fit delegata alicui Sacerdoti potestate absoluedi a peccatis, & penitentia sacramentum ministrandi censure concessa facultas ab excommunicatione absoluedi, vt potest quæ absolutioni peccatorum præmittenda est; concessio enim vno, & alterum sine quo commode illud vnum præstari nequit concessum censetur, argum. cap. præterea de officio delegati, & leg. 2. de iurisdic. omnimodis.

Quinimò Parochus etiam Sacerdos non sit, poterit ab hac excommunicatione absolvere; quia hæc absolutio non est actus Ordinis, sed iurisdictionis, quæ Parocho non Sacerdoti competit. Et licet in dicto cap. nuper expressè dicatur hanc absolutionem præstandam esse à proprio Sacerdote, id dictum est, non quia necessarium, sed quia frequentius Parochus est Sacerdos, sicut etiam sub nomine Episcopi non solum consecratus, sed etiam non consecratus, & qui iurisdictionem quasi Episcopalem habet intelligitur. Sicuti tradit Hugolin. tab. 3. de censur. cap. 4. §. 2. n. 2. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 23. num. 7. Suar. disp. 24. sect. 4. num. 4. Fillucius tract. 13. cap. 7. quæst. 6. num. 140. Bonac. disput. 2. de excommunicat. quæst. 3. num. 14.

Difficultas autem est, An simplex Sacerdos, qui solum à venialibus potest absolvere, absolvere possit ab hac excommunicatione? Affirmat Nauarr. cap. 27. num. 25. & num. 39. & in cap. placuit num. 5. de penitentia, dist. 6. Alfonso Vinald. in suo candelab. 2. part. tract. de excommunicat. num. 12. Tolos. 1. sum. cap. 17. num. 7. Inclinat Tabiena verbo Absolutio 2. num. 5. Armilla num. 38. Felin. cap. 38. Felin. cap. 2. de excommunicat. cap. 2. in fine. Mouentur; quia hæc excommunicatio regulariter ob culpam venialem contrahitur, ergo potes à culpa veniali absolvere, videtur ab hac excommunicatione absolvere potes; cum hæc absolutio peccatorum absolutioni præmittenda sit. Et hæc ratio probat hanc absolutionem à simplici sacerdote concedi posse, tametsi absoluedus peccatis mortalibus affectus sit, vel illa excommunicatio ob culpam mortalem fuerit contracta, vt placuit Felino, Armilla, & Hurtado locis citatis. Quando autem excommunicatio minor ob culpam venialem incurta est, nec excommunicatus villo peccato mortali grauatur, inquit Nauarr. & Tolet. simplex Sacerdos censendus est proprius Sacerdos illius excommunicati, cum possit eum absolvere a vinculo, quo ligatus est.

Sed contrarium longe probabilius est, simplicem inquam Sacerdotem non habere potestatem absoluedi ab hac censura, vt colligitur ex dicto capite nuper. vbi interrogatus Pontifex, An simplex Sacerdos ab hac censura absolvere possit, respondit absolvere posse Episcopum proprium, vel Sacerdotem proprium. Ergo manifestè indicat simplicem Sacerdotem nullam potestatem habere, aliàs non exprimeret proprium Episcopum, vel Sacerdotem; cum ab alieno Episcopo, vel Sacerdote hæc absolutio obtineri posset. Ratio verò est: quia hæc absolutio cum ab absolutione à peccatis distincta sit, pertinetque per se ad iurisdictionem contentiosam, nemini competere potest, nisi ei à iure, vel ab homine iurisdictionem habente concedatur. Atqui simplici Sacerdoti nullibi hæc potestas reperitur concessa. Nam in cap. nuper, non alieno Sacerdoti, sed proprio conceditur, proprius autem Sacerdos est qui à quibuscunque peccatis sibi subditum absolvere per se potest, non verò qui tantum potest à peccatis venialibus. Neque ex eo quod Sacerdoti simplici concessa à iure sit potestas à peccatis venialibus absoluedi, inferri debet posse ab hac excommunicatione ob peccatum veniale incurta absolvere; quia vt dixi, latè differt hæc absolutio censure ab absolutione à peccatis; aliàs qui posset à mortalibus absolvere, posset etiam ab excommunicatione maiori ob eorum causam incurta, quod non est dicendum. Atque ita post alios antiquiores defendit Caiet. in sum. verbo Absolutio, in fine. & verbo Excommunicatio minor. & 1. opuscul. tract. 7. q. 7. unica, vers. ad 2. Couarru. cap. alma 1. p. §. 12. num. 7. Sotus in 4. d. 22. quæst. 2. art. 3. vers. tertium ergo membrum. Henric. lib. 13. cap. 18. num. 5. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 23. n. 9. Hugolin. tab. 3. cap. 4. §. 2. n. 2. Suar. disp. 7. de censur. sect. 4. n. 17. Coninch. disp. 14. dub. 17. in fine. Auila 2. p. cap. 7. disp. 1. dub. 2. Fillucius tract. 13. cap. 7. quæst. 3.

Bonac. disp. 3. de excommuni. 7. 3. num. 1. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 3. in fine. & alij apud ipsos.

Quoad formam abolitionis ab hac censura nulla est determinata; sed illa sufficit, quae voluntatem absolventis exprimit. Satisfactio enim seu cautionem iuratoriā praestare aliāque caeremonias adhibere etiam in foro exteriō necessarium non est. Vt ex communi sententia docuerunt Syluest. verbo Absolutio 3. n. 5. Sotus in 2. d. 22. quest. 2. art. 3. vers. tertium ergo membrum. Hugolin. tab. 3. cap. 12. Sayrus lib. 2. de excommunicat. cap. 23. in fine. Suar. disp. 2. 4. sect. 4. ad finem. Fil-lucius tract. 13. cap. 7. q. 8. num. 143. Bonac. disp. 2. de excommuni. 4. 3. in fine. & alij.

DISPUTATIO III.

De excommunicationibus tam in corpore iuris, quam extra contentis.

hac Disputatione praecedens Disputatio de excommunicatione lucidior erit. Variæ sunt excommunicationes tam in corpore iuris, quam extra contenta. Sed quia inter eas præcipuum locum obtinent quæ ferri in Cæna Domini promulgantur, quæque appellantur excommunicationes bullæ Cænae Domini, ea de causa ab ipsis exordium sumimus.

Nota Lector ea quæ tota ferè hac Disputatione dicentur, intelligenda esse pro locis, in quibus bulla Cænae vigorem habet, non autem pro regnis aut Prorvineis ubi non est recepta. Neque enim Theologi est sugere privilegia Regnorum, nec ea imminuere.

PUNCTUM I.

Præmittuntur aliqua notabilia, pro clariori bullæ Cænae Domini intelligentia.

- 1. Adversus quamque personam profertur hæ excommunicationes.
2. Vt firmitatem habeant nihil amplius requiritur, quam earum authenticæ publicatio.
3. Durant quousque alij bullæ processus expeditantur.
4. Appellari possunt excommunicationes partim à iure, partim ab homine.
5. Hæ excommunicationes non multiplicantur, ex eo quod à Pontifice in hac bulla, vel in corpore iuris sunt inserta.
6. Si casus aliquis omittatur in noua bulla, qui fuit in antiqua contentus eo ipso desinit obligare.
7. Privilegia reuocata in una bulla, si in sequenti non reuocentur, de nouo subsistunt.

Hæ excommunicationes ipso facto latas summus Pontifex profert, & promulgat feria V. in Cæna Domini, & ob hæc causam excommunicationes bullæ Cænae sunt appellatae. Profert autem aduersus quamcuque personam fidelem violantem præcepta ibidem contenta. Tum vt fides integre seruetur, tum vt seruetur vnio fidelium inter se cum Christo, cuique Vicario.

Vt autem prædictæ excommunicationes firmitatem habeant nihil amplius requiritur, quam earum authentica publicatio: nam est processus contra determinatam personam fieri non possit absque illius citatione, vtpote cuius defensionis est concessum. Secus verb processus seu constitutione, vel præcepto generaliter lato contra futurum delinquentem; quia à nemine eius efficaciam impediti valet. Vt notat Sayr. lib. 3. thesauri casuum conscientia, vbi de particulari. excommunicat. cap. 3. num. 4. Bonac. t. 3. de censur. q. 1. punct. 3. circa finem.

Durant verò prædictæ excommunicationes, quousque alij bullæ processus expeditantur, vt constat ex illis verbis bullæ circa finem: Volentes nostros processus, ac omnia, & quacumque his litteris contenta, quousque alij huiusmodi processus à nobis, aut à Romano Pontifice pro tempore existente fiant, aut publicentur durare, vsque effectus omnino sortiri. Ex quo fit manifestè mortuo Pontifice ad hæc prædictas excommunicationes subsistere.

Hinc inter Doctores orta est controversia; An hæ excommunicationes appellandæ sint latæ à iure, vel ab homine? Nam Syluest. verbo Excommunicatio 7. num. 76. vers. trigef. primo. Nauarr. man. latino in explicat. bullæ Cænae Domini n. 2. 1. & cap. 2. n. 2. Vivald. in explicat. bullæ clausula volentes, &c. Salas de legib. disp. 1. sect. 9. num. 62. Bonacina aliis re-latis t. 3. de censuris in particulari disp. 1. quest. 1. p. m. 3. num. 1. censent censuras à iure appellari debere; eo quod mortuo censente censuras à iure appellari debent, & ad perpetuam rei memoriam Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars VI.

promulgentur, & in vi constitutionis. Econtra Sotus in 4. d. 22. quest. 2. art. 3. Tolet. lib. 1. sum. cap. 18. Becan. tract. de fides. cap. 1. quest. 8. num. 6. Suar. disp. 2. de censur. sect. 3. num. 2. & alij affirmant censuras ab homine latas appellandas esse, eo quod pro tempore determinato seruantur, scilicet noui bullæ processus promulgentur, cessanteque ea publicatione facta absque vlla reuocatione.

Sed questio est leuis momenti, & potius de nomine, quam de re, cum constet ob mortem Pontificis prædictas excommunicationes vim suam non amittere, cessare tamen absque vlla reuocatione ab eo puncto, quo noui processus fuerint publicati. Placet tamen sententia Sayri lib. 3. thesauri casuum conscientia, vbi de particulari. excommunicat. c. 1. num. 18. Reginaldi in praxi lib. 9. num. 210. prædictas excommunicationes neque esse propriè à iure, cum non sint perpetuæ ex se, sed absque vlla reuocatione cessent noua bulla expedita; neque esse propriè ab homine, cum mortuo censente non expirent. Sed esse medias inter sententias à iure, & ab homine latas, & de vtrâque natura participare. Neque obest latas esse ad perpetuam rei memoriam, quia ea verba appposita sunt non ad concedendam bullæ firmitatem perpetuam, sed ad excitandam perpetuam illius memoriam. Minus obest vltus vocis constitutionis, quæ communis est tum sententiis à iure, tum ab homine latis. Præterquam quod in principio bullæ hæc constitutio processus annalis appellatur.

Ad extremum duo aduertenda sunt. Primum hæc excommunicationes non multiplicari; eo quod à summo Pontifice in hac bulla expeditantur, sicutque in corpore iuris insertas; quia res præcepta diuersa non est, sed eadem, & sub eodem fine, ideoque nullum est fundamentum, ex quo multiplicatio sumi possit, sicuti rectè notarunt Nauarr. cap. ita quorundam de Iudas notab. 1. 1. in gloss. vlt. num. 4. & 37. Suar. de censur. disp. 2. 1. sect. 1. m. 3. Reginald. lib. 9. praxi n. 228. ad finem. Bonac. t. 3. de censur. disp. 1. q. 1. punct. 5. n. 3.

Secundò aduerte, si in noua bulla expedita casus aliquis omittatur in antiqua bulla contentus, eo ipso ex vi bullæ nullam inducit obligationem, illam tamen inducet, si in corpore iuris fuerit contentus; quia esse casum expressum, vel omillum in bulla non variat iuris dispositionem. Vt docuerunt Nauarr. dicto notab. 1. 1. num. 5. Sayrus de particul. excommunicat. lib. 3. cap. 2. n. 5. Reginald. lib. 9. praxi num. 228. Bonac. t. 3. disp. 1. q. 1. punct. 5. num. 4. Quod intelligendum est, quando ius illud seclusa bulla vim suam obtinebat; secus si reuocatum esset, quia stante reuocatione ex vi bullæ robur accipere non potest, nisi dum in bulla fuerit renouatus. Excipit autem Sayrus lib. 3. thesauri casuum, cap. 2. num. 5. Nisi illud antiquum consuetudine abrogatum fuerit; nam hæc abrogatio noua bullæ expeditione, in quo prædictum ius continetur cessat, & consuetudo iuri antiquo derogans interrumpitur. Quâ interruptione posita obligatio iuris antiqui succedit, tametsi in expeditione noua bullæ ius illud fuerit omillum; sed hæc exceptio difficultate nõ caret. Fateor namque prædictam consuetudinem interrumpi eo tempore, quo bullæ obligatio durat. Sed quia hæc interruptio non est sufficiens ad nouam consuetudinem introducendam, integreque antiquam derogandam; sed solum pro tempore, quo bullæ obligatio permanet; ea de causa ius antiquum consuetudine reuocatum firmitatem obtinere nullatenus potest.

Quod si aliqua privilegia fuerint in bulla reuocata, quorum reuocatio in subsequenti bulla omilla fuerit, est Sayrus dicto cap. 2. num. 5. censet valde probabile reuiuiscere, & robur accipere, ac si nunquam fuerint reuocata, maxime si in iure communi dicta privilegia fuerint inserta: oppositum existimat Bonac. disp. 1. de censur. in part. 9. 1. punct. 5. num. 3. quia prædicta reuocatione illud privilegium extinctum est, & privilegium semel extinctum non reuiuiscit absque noua illius concessione. Quare est reuocatio cesset; quia non adest noua privilegij concessio, privilegium denud robur accipere non potest. Sed responderi à Sayro possit privilegium illud reuocatione bullæ non esse absolute extinctum, sed solum suspensum, dum reuocatio bullæ vim suam obtinet. Etenim privilegium illud non alia ratione extinguitur, quam reuocatione, quæ in bulla continetur. At reuocatio bullæ non est absoluta, sed quousque noua bulla expeditur. Ergo vsque ad illud tempus privilegium reuocat, illo verò tempore accedente reuocatio cessat, & privilegium subsistit.

PUNCTUM II.

Expenditur excommunicatio in priori bullæ clausula contenta aduersus Hæreticos, & Schismaticos.

- 1. Numerantur persona, aduersus quas summus Pontifex in hac clausula excommunicationem pronunciat.
2. Qui sint hæretici in hac clausula excommunicati.